

”ושחט אותה לחטאת” שחיטה לשם חטאת “ולקח” קבלה
מבררת הגמרא, מנין שאסור לחשב מחשבת
שלא לשמה בחטאת? ואומרת ממה שנאמר:

”וַיִּשְׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאֹת“, שתהא שחיטה לשם חטאת. וכן קבלה צריכה להיות לשמה, שנאמר: ”וְלִקְחָהּ הַכֹּהֵן מִדַּם הַחֲטָאֹת“, הוא לשון קבלה. וכן זריקה, מהכתוב: ”וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֲטָאֹתָו“¹¹⁵ שתהא כפרה לשם חטאת¹¹⁶.

”עליו” לשם הבעלים “חטאתו” לעכב
מצאנו שנוי קדש, שנוי בעלים מנין? שנאמר
”עָלָיו“ ולא על חבירו. ולא רק למצוה, אלא
אף לעכב¹¹⁷, שיש לומר כמו שרב הונא בנו של רב יהושע אמר בחטאת
נזיר, שלומדים ממה שכתוב ”מִחֲטָאֹתָו“ ולא כתוב ”מִחֲטָאֹת“ שצריך
לזרוק את דם החטאת לשם בעלים, ואם אינו ענין למצוה תנהו ענין
לעכוב¹¹⁸.

”ועשה את חטאתו ואת עולתו” שכל
בעליו יהיו לשם חטאת לעכב
מצאנו מצוה בשנוי קדש, וזריקה בשנוי
בעלים בין למצוה בין לעכב. ומנין בין
למצוה בין לעכב בכל העבודות בשנוי קדש ובשנוי בעלים¹¹⁹? אמר רבי
יונה, שנאמר בחטאת נזיר: ”וַעֲשֶׂה אֶת חֲטָאֹתָו“, שכל עשיותיו יהיו
לשם חטאת. ואין צריכים את הכתוב למצוה שלמדנו משאר חטאות,
ומכאן לומדים לעכוב.

¹¹⁵ והולכה התרבתה בכלל קבלה. רש"י.

¹¹⁶ תוס' שואלים שהכתובים הקודמים מדברים בחטאת חלב בפרשת ויקרא בכשבה והפסוק ”וכפר עליו הכהן מחטאתו“ כתוב בשמיעת קול וביטוי שפתיים, אבל בחטאת חלב כ' על חטאתו. ושם משום ש”על חטאתו“ נאמר לאחר הקטרת אימורים. ו”מ מחטאתו נאמר בשעיר נשיא בחטאת חלב. וקשה שכתוב לאחר הקטרת אימורים. ועוד נ"ל שלא יכל לדרוש מ”וכפר על חטאתו אשר חטא“ שכל בחטאת חלב משום שאמר שיכפר על פשעו אשר חטא. ולא משעיר נשיא שכל ”מחטאתו ונסלח לו“ מפשעו וחטאתו שלו ונסלח לו. אבל בשמיעת קול לא כ' לא זה ולא זו אלא מחטאתו, מקרבנו. תוס'.

¹¹⁷ למסקנה לומדים את כולם למצוה מההיקש של זאת התורה משלמים והגמרא רצתה ללמוד את כולם ממה שכל בהם עצמם. רש"י.

¹¹⁸ גירסת רש"י היא ועשה את חטאתו שיהו כל עשיותיו לשם חטאת אשכחנא שנוי קדש שנוי בעלים מנ"ל אמר רב הונא בריה דרב יהושע חטאת חטאתו ולומדים לעכב בשנוי קדש קודם שנעמיד למצוה בשנוי בעלים באם אינו ענין. ולעיל לא משמע כן בשלמים ופסח. ואולי י"ל שכאן מצאנו לימוד לזריקה בשנוי בעלים. ויש ספרים שגרוסו אם אינו ענין לשנוי קדש דנפקא ליה מהתם תניהו ענין לשנוי בעלים. אשכחנא למצוה לעכב מנא לן? אמר רב הונא בריה דרב יהושע חטאת חטאתו. ולגירסה זו לא צריכים את הכ' דלעיל בזריקה. תוס'.

¹¹⁹ תוס' שואלים שמהכ' ”וכפר עליו הכהן מחטאתו“ לומדים את שניהם זריקה בשנוי קדש ושנוי בעלים. ואם כן נלמד מהכתוב ”מחטאת“ ”חטאתו“ עכוב בשנוי קדש כמו בשנוי בעלים. תוס'.

ר"ה בר"י א' "חטאתו" "חטאת"
למצוה ועכוב ובשינוי בעלים

ומצאנו בשנוי קדש, ומנין בשנוי בעלים?
אמר רב הונא בנו של רב יהושע שלומדים
ממה שכתוב: "וְעָשָׂה אֶת חֲטָאתוֹ" ולא כתוב "וְעָשָׂה אֶת חֲטָאת"
ומכאן למצוה ועכוב בין בשנוי קדש בין בשנוי בעלים.

רבא אמר שלומדים מחטאת מצורע הקשה רבינא, ומה נדרוש מהאות וא"ו
שבמלה "עֲלָתוֹ" הכתובה באותו פסוק?
תמחה הגמרא, מדוע רבינא הקשה רק על "עֲלָתוֹ" ולא על "מִנְחָתוֹ"
ו"נִסְכּוֹ"? אומרת הגמרא, שמ"מִנְחָתוֹ" ומ"נִסְכּוֹ" למדים, שכל זמן
שיעשנו נקרא מנחתו ונסכו של זה, אפילו שלא קרבו עם זבחו אפילו
בלילה ואפילו למחר. אבל מה לומדים מ"עֲלָתוֹ"? ועוד קשה, האם
לומדים את חטאת חלב וחטאת נזיר זה מזה, ולומר שאחד מהם בא
למצוה ואחד לעכוב? הרי את חטאת חלב אי אפשר ללמוד מחטאת נזיר,
שהרי יש עמה קרבנות נוספים עולה ושלמים. וחטאת נזיר אי אפשר
ללמוד מחטאת חלב, שמכפרת על חייבי כרת¹²⁰?

אלא אמר רבא, לומדים את שנוי קדש
לעכוב מחטאת מצורע, שכתוב בה: "וְעָשָׂה
הַכֹּהֵן אֶת הַחֲטָאת" שכל עשיותיו יהיו לשם חטאת. ומנין שנוי
בעלים? שנאמר: "וְכִפֹּר עַל הַמִּטְהָר מִטַּמְאָתוֹ", על המטהר הזה ולא
על המטהר חברו. שואלת הגמרא, והאם לומדים זה מזה, הרי חטאת
חלב אי אפשר ללמוד מחטאת מצורע, שהרי יש עמה קרבנות אחרים.
ואת חטאת מצורע אי אפשר ללמוד מחטאת חלב שכן מכפרת על חייבי
כרת? אלא אומרת הגמרא, אמנם אי אפשר ללמוד אחת מאחת, אבל כיון
שכתוב בשלש מקומות ניתן לכתוב רק בשנים ואחד יילמד מהשתים.
ומבררת הגמרא כיצד נלמד, אם חטאת חלב לא תכתב, הרי לא נלמדת
מחטאת נזיר ומצורע שכן יש עמם קרבנות אחרים. ואי אפשר ללמוד את
חטאת נזיר שישנה בשאלה, מחטאת מצורע וחטאת חלב שאינן בשאלה.
ואי אפשר ללמוד את חטאת מצורע שבאה בדלות, מחטאת חלב וחטאת
נזיר שאינן באות בדלות?

120 וכיון שלא לומדים אותם זה מזה צריכים את שניהם למצוה. רש"י.

אלא לומדים את קרבן חטאת מהכתוב: "זאת
הַתּוֹרָה לַעֲלֹה לַמִּנְחָה וְלַחֲטָאת וְלֶאֱשֶׁם
וְלַמְלוֹאִים וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים" שהקיש אותו לשלמים. וכמו שבשלמים
צריכים לעשותם לשמם, בין בשינוי קדש ובין בשינוי בעלים. וכמו
שבשלמים לא מחלקים למצוה כך לא נחלק בחטאת. וכיון שכתוב עכוב
בזריקה לומדים עכוב בשאר העבודות מההיקש לשלמים. ומצאנו את
דין לשמה בחטאת חלב¹²¹, ומנין לומדים פסול שלא לשמה בחטאת
עבודת כוכבים¹²², ובחטאת על שמיעת הקול, ובטוי שפתים, וטומאת
מקדש וקדשיו שמביאים עליהם קרבן עולה ויורד? עונה הגמרא,
שחטאת עבודת כוכבים נלמדת מחטאת חלב שכן היא באה על חייבי
כרת¹²³. ושמיעת קול, וביטוי שפתים, וטומאת מקדש וקדשיו נלמדת
בבמה הצד מחטאת חלב, שהם חטאת ושלא לשמה פוסל בהם¹²⁴.

פסח בשאר ימוה"ש לשמו
פסול שלא לשמו כשר
תנו רבנן, פסח בזמנו לשמו כשר, שלא לשמו
פסול. ובשאר ימות השנה¹²⁵, לשמו פסול¹²⁶, שלא
לשמו כשר. מנין לומדים שבשאר ימות השנה פסח שלא לשמו כשר¹²⁷?
אמר אבוה דשמואל מהכתוב: "וְאִם מִן הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לִזְבַּח שְׁלָמִים",
דבר הבא מן הצאן יהיה לזבח שלמים¹²⁸. שואלת הגמרא, אולי נאמר
שאם שחטו לשם שלמים כשר, אבל אם שחטו לשם עולה או לשם חטאת
פסול? אמר רבי אילא בשם רבי יוחנן, לומדים מהכתוב "לִזְבַּח", לרבות
כל זבח. שואלת הגמרא, אולי נלמד מהכתוב "לִזְבַּח" שהפסח ששחטו

121 שהרי הכתוב "וְלַחֲטָאת" מדבר על סתם חטאת שכתוב בה "וְאִם נָפֶשׁ אַחַת תִּחַטָּא בְשִׁגְגָה".

122 שאינה כתובה בפרשת חטאת אלא בספר במדבר.

123 יש ספרים שכתוב בהם חטאת דעבודת כוכבים וטומאת מקדש וקדשיו. ואינו נראה שאפשר להקשות מה לחטאת חלב שכן אינה באה בדלות כמו שהקשו לעיל. תוס'.

124 אם נקשה מה לחטאת חלב שכן כרת, חטאת נזיר ומצורע וכיחיו. ואם נקשה מה לחטאת נזיר ומצורע שכן יש עמנה דמים אחרים, חטאת חלב תוכית. הצד השווה שבהן שהן חטאתו ושלא לשמה פוסל בהם. אבל אי אפשר ללמוד מחטאת חלב ואחת מהם. רש"י.

125 בשאר ימות השנה לשמו פסול דוקא קודם הפסח שצריך עקירה, או כשהבעלים נדחו לפסח שני. אבל לא אח"כ. פסח בשאר ימות השנה הוא שלמים ושחט שלמים לשם פסח. אבל יש מי שאומר בסוף אלו דברים שצריך עקירה. תוס'.

126 רש"י הגיה כמו שא' בפסחים (דף סא). שחטו קודם חצות פסול שנאמר בין הערבים, וכמה פעמים הכתוב שנה בקביעות זמנו בארבעה עשר בין הערבים. וכן משמע לקמן בגמרא. תוס'.

127 של"ו קבאיצ"ן ממה"ר בצ"א ב"א, סימן.

128 ואם מן הצאן קרבנו כו' אינו דורש ממקרא מיותר אלא ממשמעות הכתוב משמע לו. ואם דבר הבא מן הצאן שהוא פסח שאינו בא אלא מן הצאן היה קרבנו, הרי הוא לזבח שלמים ועל כרחך שלא בזמנו קאמר שהרי א' לעיל שבזמנו פסול. רש"י. ותוס' כתבו שהוא מהיתור.

שלא בזמנו יהיה הקרבן שלשמו שחט? אומרת הגמרא, שהיינו אומרים כך אם היה כתוב "לְשִׁלְמִים וְזֶבַח". ומהכתוב "לְזֶבַח שְׁלָמִים" משמע שלכל זבח שישחטנו יהיה לזבח שלמים. שואלת הגמרא, הרי "לְזֶבַח" הוא כלל, "שְׁלָמִים" פרט, ונדרוש בכלל ופרט ואין בכלל אלא מה שבפרט, ופסח ששחטו שלא לשמו שלא בזמנו כשר רק אם שחטו לשם שלמים ולא לשם דבר אחר? עונה הגמרא, שהכתוב "לה" חזר וכלל, ונלמד בכלל ופרט וכלל כל דבר שהוא כעין הפרט, כל הקרבנות.

הקשה רבי יעקב מנהר פקוד, הרי הכלל "לזבח" הוא ריבוי ולא כלל האחרון שמרבה זבחים אינו דומה לכלל הראשון שמרבה כל שלה, ואפילו לעופות, אפילו אם שחטו לשם חטאת עוף, ואפילו למנחות? עונה הגמרא, שהתנא דבי רבי ישמעאל דורש בכזו צורה בכללים ופרטים. כלל ופרט וכלל אין אתה דן אלא כעין הפרט, מה הפרט מפורש שהוא שלא לשמו וכשר, אף כל שהוא שלא לשמו וכשר. יצא כששחטו לשם פסח שהוא פסול. שואלת הגמרא, נאמר מה הפרט מפורש דבר הבא בנדר ובנדבה, אף כל הבא בנדר ובנדבה. אם שחטו לשם עולה ושלמים, ולא כששחטו לשם חטאת ואשם? עונה הגמרא, ש"לְזֶבַח" הוא ריבוי ולא לשון כלל¹²⁹.

129 שאין כללות ופרטות באים מרובי לשון אלא ממשמעות המקראות. וכגון בכל אשר תאווה נפשך כלל וכן מן הבהמה כלל בקר וצאן פרט. אבל לזבח שלמים הן שתי תיבות דבוקות כאילו כ'ב לזבח השלמים. והיה אפשר לכתוב לשלמים וכל מקרא של לשון מיותר אינו לכלל ופרט אלא לרבות. רש"י.

